



SUNDHEDSSTYRELSEN

Boligforhold

Notatserie om overgangen til livet
uden for arbejdsmarkedet



Opsummering

Samlet set viser analyserne, at sandsynligheden for at flytte falder med alderen. Overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet har ingen markant betydning for beslutninger eller overvejelser om at flytte. For dem, der er flyttet eller overvejer at flytte i forbindelse med overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet, er ønsket om at få hhv. en mindre eller en billigere bolig de årsager, der bliver hyppigst nævnt.

Sundhedsstyrelsens notatserie om overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet

Find notater om følgende temaer i relation til overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#):

- Livskvalitet
- Frivilligt arbejde
- Ulighed – ensomhed, social støtte, økonomi
- Sociale relationer
- Fritidsaktiviteter
- Arbejdspladsens rolle for tilbagetrækningen

På [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#) finder du også VIVEs rapport *Overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet – Opgørelser baseret på Ældredatabasen*, som notaterne er et uddrag fra. I rapporten kan du blandt andet læse mere om Ældredatabasen, metoder og litteratur..

Forsidefoto: [Samuel Han](#) via [Unsplash](#)

Introduktion

Overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet kan forventes at have betydning for, hvilken bolig man vælger af flere grunde. Indkomsten falder for de allerfleste, når man forlader arbejdsmarkedet, og derfor kan et ønske om at flytte til en billigere bolig opstå i forbindelse med overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet. Muligheden for at vælge en ønsket beliggenhed for boligen kan også øges, når der ikke længere er behov for at pendle til en arbejdsplads. Vi undersøger derfor flyttemønstre og ændrede boligforhold ved overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet.¹

Flyttemønstre og alder

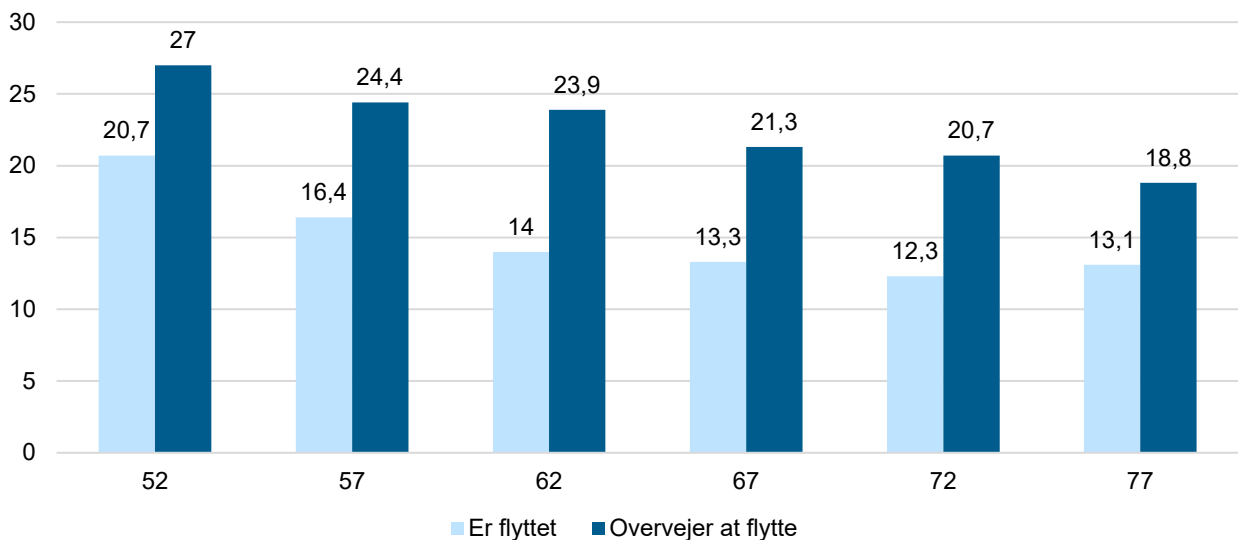
I notatet tager VIVE udgangspunkt i data fra Ældredatabasen (Kjær et al., 2019) for at stu-

dere flyttemønstre omkring overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet. Respondenterne er blevet stillet følgende spørgsmål:

Hvor længe har du haft din bolig? samt Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år?

I Figur 1.1 vises andelen af respondenter, der hhv. angiver, at de har haft deres bolig i kortere tid end 5 år (dvs. at de er flyttet inden for de seneste 5 år) samt overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Det fremgår af figuren, at det primært er de yngste respondenter i Ældredatabasen, der er flyttet inden for de seneste 5 år eller overvejer at flytte inden for de næste 5 år. Der er ingen tegn på, at flyttemønstrene ændrer sig omkring folkepensjonsalderen.²

Figur 1.1 Andelen, der hhv. er flyttet inden for de seneste 5 år samt overvejer at flytte inden for de næste 5 år, særskilt for alder. 2017. Procent.



Anm.: N = 9.051; 8.916.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

¹ Se (Siren & Rode Larsen, 2019) for en mere detaljeret gennemgang af ældres boligsituation og boligønsker.

² Der er ingen signifikante forskelle mellem personer, der er i beskæftigelse, og personer, der ikke er i beskæftigelse i forhold til flyttemønstre og flytteovervejelser. Der er heller ikke forskelle mellem mænd og kvinder med en undtagelse: 62-årige kvinder har en lidt højere sandsynlighed for at være flyttet inden for de seneste 5 år (15,5 %) end 62-årige mænd

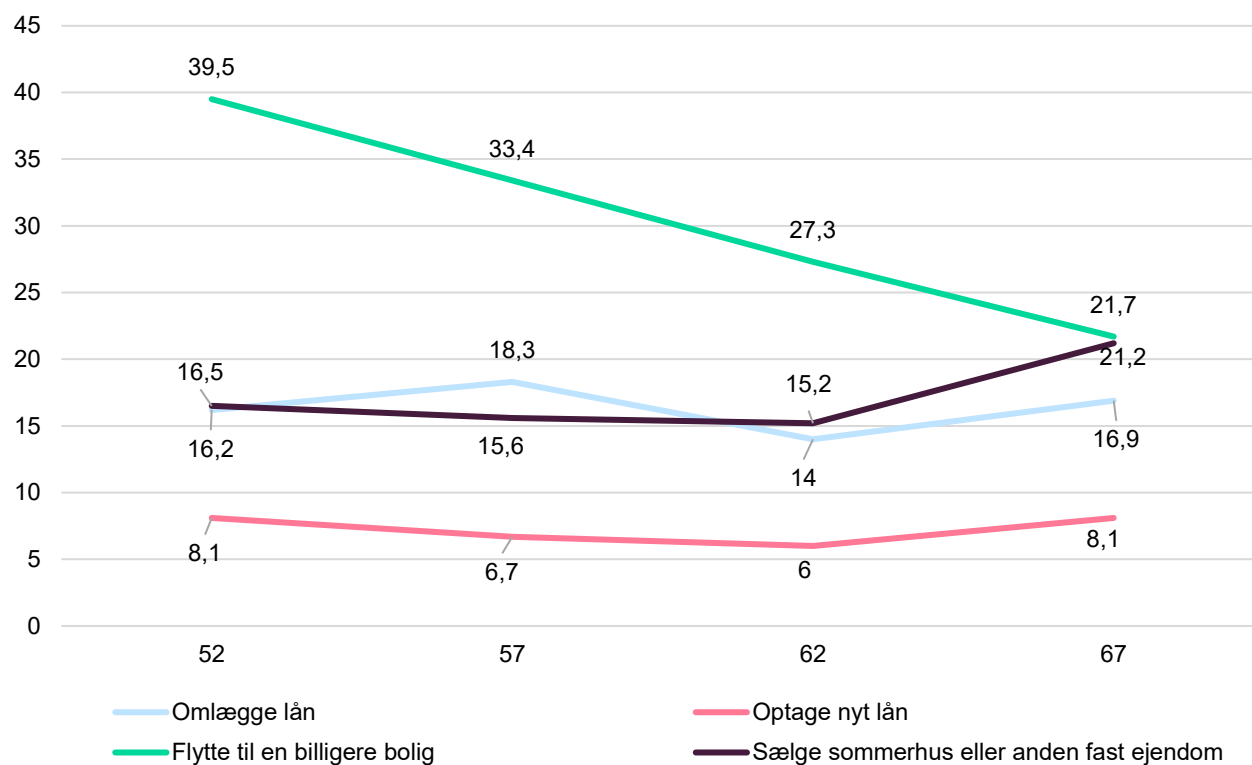
(12,3 %). Forskellen er signifikant på et 10-procentsniveau. Siren & Rode Larsen (2019) har undersøgt, hvad der påvirker sandsynligheden for at være flyttet inden for de seneste 5 år på baggrund af Ældredatabasen. De finder, at enker/enkemænd og fraskilte/separerede har en væsentlig højere sandsynlighed for at være flyttet end gifte.

Forventede tilpasninger af økonomien

Respondenter, der stadigvæk var på arbejdsmarkedet, blev i 2017-bølgen af Ældredatabasen spurgt, om de planlagde at foretage en række af ting for at tilpasse økonomien til den lavere indkomst efter tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. Konkret blev respondenterne spurgt, om de planlagde at *omlægge lån*, *optage nyt lån*, *flytte til en billigere bolig* eller *sælge sommerhus eller anden fast ejendom* for at tilpasse økonomien til en lavere pensionsindkomst i fremtiden. Figur 1.2 viser, hvor store andele af respondenterne der forventer at foretage de nævnte tilpasninger særskilt for alder. *Flytte til en billigere bolig* er den tilpasning, der bliver nævnt af flest respondenter. Denne tilpasning falder støt med alder og er markant lavere for de 67-årige end

for de 52-årige. Dette kan også skyldes, at mange ældre respondenter allerede er flyttet (se Figur 1.1). *Omlægge lån* og *sælge sommerhus eller anden fast ejendom* bliver nævnt af ca. 15-20 % af respondenterne, imens *optage nyt lån* bliver nævnt af ca. 6-8 %. Der er ikke en tydelig sammenhæng mellem alder og disse typer af økonomiske tilpasninger, med undtagelse for en lille stigning ved 67-årsalderen, især for *sælge sommerhus eller anden fast ejendom*. Dette resultat kan sandsynligvis skyldes en selektionseffekt – dvs. at personer, der stadigvæk er på arbejdsmarkedet ved 67-årsalderen i højere grad ejer sommerhus eller fast ejendom end yngre beskæftigede respondenter.

Figur 1.2 Ældre, der forventer at foretage tilpasninger til den lavere pensionsindkomst. 2017. Procent.



Anm.: 52-67-årige respondenter i Ældredatabasen, der var i beskæftigelse i 2017. N = 2.823; 2.819; 2.828; 2.848.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).

Flyttemønstre ved overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet

I det følgende ses på flyttemønstre i forbindelse med overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet i flere detaljer. Der tages udgangspunkt i data fra Ældredatabasens 4. og 5. bølge (indsamlede i hhv. 2012 og 2017) i analyserne og ses specifikt på de respondenter, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet mellem disse to bølger, dvs. svarede, at de var i beskæftigelse (eller midlertidigt ude af arbejdsmarkedet) i 2012, samt at de var permanent ude af arbejdsmarkedet i 2017. Da forholdsvis få respondenter er flyttet og/eller overvejer at flytte, analyserer vi besvarelserne for respondenter født i 1945, 1950 og 1955 (der altså var 72, 67 og 62 år i 2017) samlet af diskretionshensyn.

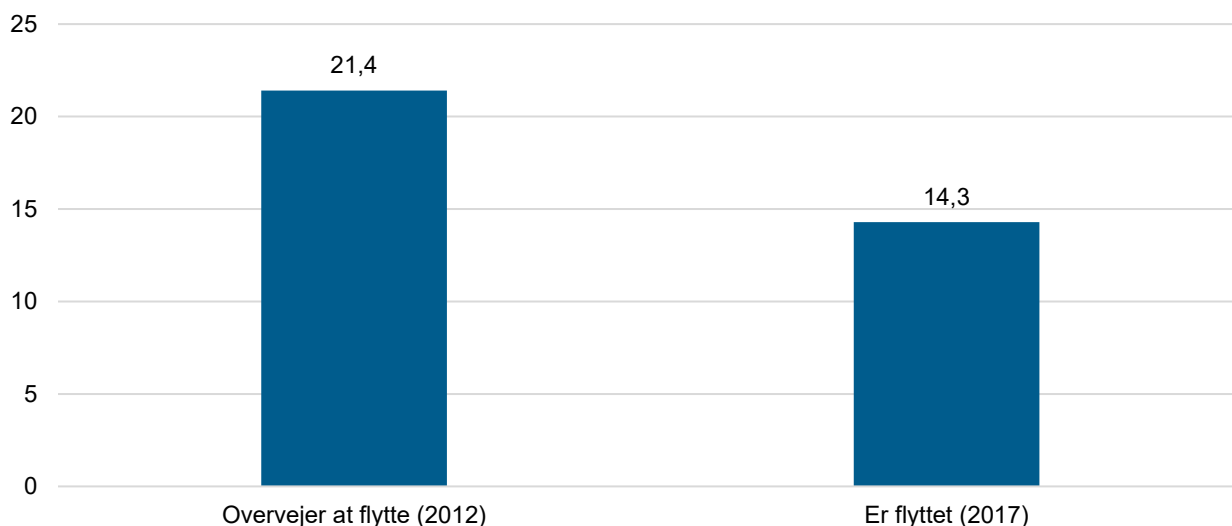
Der ses dels på, hvorvidt respondenterne *overvejer* at flytte inden for de næste 5 år, dels på, hvorvidt respondenterne *er flyttet* i løbet af de seneste 5 år.

Når der ses på *flytteovervejelser* tages udgangspunkt i data fra 2012 og spørgsmålet *Overvejer du at flytte inden for de næste 5 år?* Formålet er at undersøge, hvorvidt respondenterne gjorde sig overvejelser om at flytte, parallelt med at de også (sandsynligvis) gjorde sig overvejelser om at forlade arbejdsmarkedet.

Når der ses på respondenter, der *er flyttet*, tager vi udgangspunkt i data fra 2017 og spørgsmålet *Hvor længe har du haft din bolig?* Hvis svaret er 5 år eller kortere, vides med udgangspunkt i Ældredatabasen, at respondenterne er flyttet tæt på det tidspunkt, hvor han/hun trak sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Figur 1.3 viser andelen af respondenter, der angiver, at de er flyttet i løbet af de seneste 5 år i 2017, samt andelen, der overvejede at flytte inden for de næste 5 år i 2012.

Figur 1.3 Ældre, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012 til 2017 og hhv. er flyttet inden for de seneste 5 år (2017) samt overvejer at flytte inden for de næste 5 år (2012). Procent.



Anm.: N = 625; 930.

Respondenter i Ældredatabasen, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012 til 2017 og er født i 1945, 1950 eller 1955.

Kilde: Ældredatabasens 4. (2012) og 5. bølge (2017)

Det fremgår af figuren, at ca. hver femte respondent (21,4 %) overvejede at flytte inden for de næste 5 år i 2012 (hvor personen stadigvæk var på arbejdsmarkedet, men var tæt på at trække sig tilbage). Lidt færre, 14,3 % af respondenterne, angiver at være flyttet inden for de seneste 5 år i 2017, dvs. i sammenhæng med overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet. Selvom tallene ikke er helt sammenlignelige, da flere aldersgrupper er slået sammen i Figur 1.3, er andelen stort set på linje med dem i Figur 1.1 (som viser de tilsvarende andele blandt respondenter i Ældredatabasen i almindelighed, dvs. uanset beskæftigelsesstatus). Det ser dermed ikke ud til, at det med at flytte, eller flytteovervejelser, er noget, som fylder mere ved overgangen til livet uden for arbejdsmarkedet, end det gør generelt. Som tidligere er der ingen signifikante kønsforskelle i andelen der er flyttet eller der overvejede at flytte (ej vist).

Figur 1.4 viser, hvilke årsager de respondenter, der overvejede at flytte inden for de næste 5 år i 2012, angav som begrundelse for deres overvejelse. Det var muligt at vælge flere årsager.³ Det fremgår af figuren, at blandt dem, der overvejer at flytte, er ønsket om at få en mindre bolig den årsag, som flest nævner (43,3 %). At få en billigere bolig bliver nævnt af 14,2 %.

Figur 1.5 viser de tilsvarende resultater for mennesker, der både er flyttet og har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet i løbet af de seneste 5 år. Et ønske om at få en mindre

(30,8 %) og en billigere (17,3 %) bolig, er de specifikke grunde, som hyppigst bliver nævnt som årsager til at flytte.

Overvejelser relateret til boligens fysiske rammer og den egne (potentielt mindskende) funktionsevne, som at slippe for havearbejde eller at blive fri for besværlige trapper, bliver nævnt i lidt større omfang blandt dem, der overvejer at flytte, end blandt dem, der er flyttet. 5,2 % i gruppen, der overvejer at flytte, nævner dårligt helbred som en årsag.

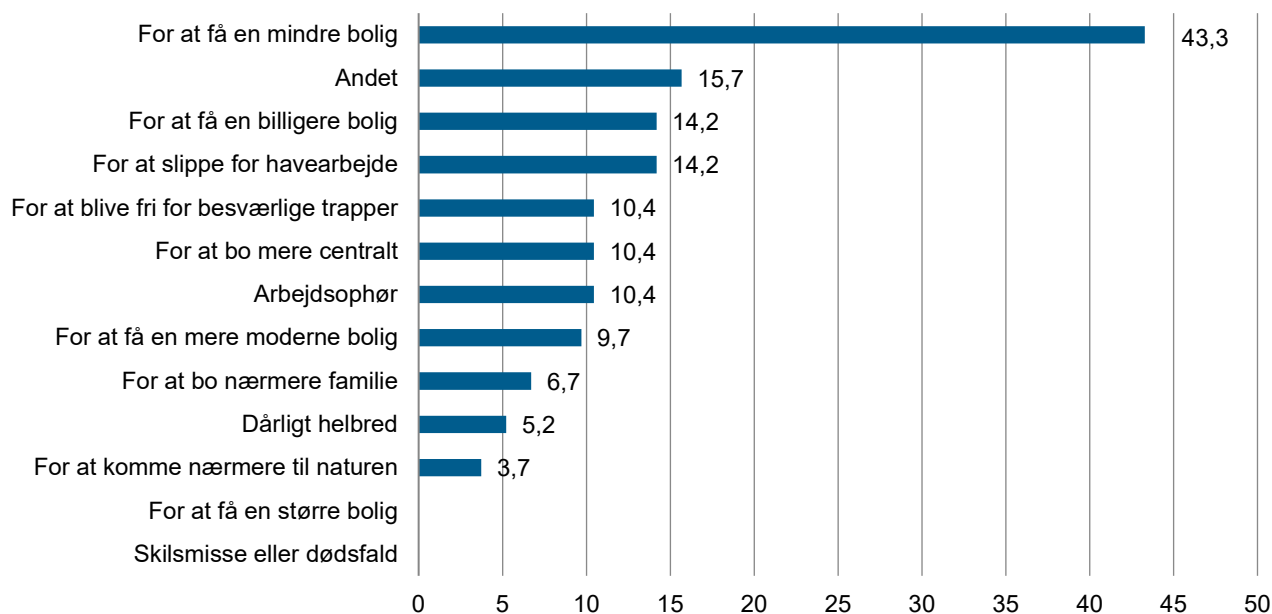
Der er ingen signifikante forskelle mellem kvinder og mænd i forhold til, hvilke årsager der bliver nævnt blandt respondenter, der overvejer at flytte (ej vist). Blandt respondenter, der er flyttet, angiver kvinder næsten dobbelt så ofte som mænd, at de er flyttet for at komme tættere på familien (resultatet er på grænsen til at være signifikant på et 90-procentsniveau, ej vist). I øvrigt er der ingen kønsforskelle.

Skilsmisse eller dødsfald bliver nævnt som en begrundelse for at være flyttet af 14,3 % af dem, der er flyttet. Denne årsag bliver slet ikke nævnt blandt dem, der overvejer at flytte, hvilket sandsynligvis skyldes, at en skilsmisse eller et dødsfald kan komme som et chok for de allerfleste og dermed er svært at planlægge efter.

Derudover nævner mange, 19,5 % af dem, der er flyttet, og 15,7 % af dem, der overvejer at flytte, en anden årsag end de specifikke årsager, der fremgår af Figur 1.4 og Figur 1.5.

³ I de tomme søjler er det ikke muligt at vise andele af diskretionshensyn.

Figur 1.4 Årsager til at overveje at flytte inden for de næste 5 år blandt ældre, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012-2017. 2012. Procent.

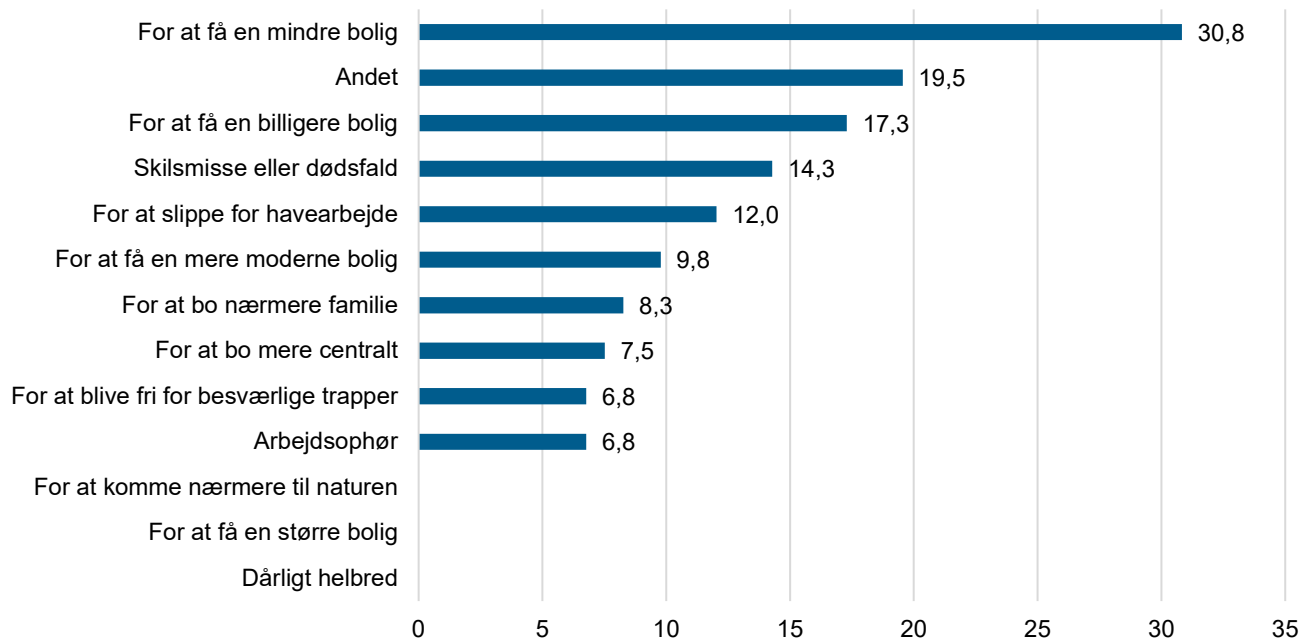


Anm.: N = 134.

Respondenter i Ældredatabasen, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012 til 2017 og er født i 1945, 1950 eller 1955.

Kilde: Ældredatabasens 4. bølge (2012).

Figur 1.5 Årsager til at være flyttet inden for de seneste 5 år blandt ældre, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012-2017. 2017. Procent.



Anm.: N = 133.

Respondenter i Ældredatabasen, der overgik til livet uden for arbejdsmarkedet fra 2012 til 2017 og er født i 1945, 1950 eller 1955.

Kilde: Ældredatabasens 5. bølge (2017).